

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Kołodziejcki

SSN Marek Motuk

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga

w sprawie **D. S.**

skazanego z art. 224 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 13 września 2023 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na niekorzyść skazanego,

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 27 stycznia 2022 r., sygn. akt VIII Ka 820/21

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim

z dnia 28 maja 2021 r., sygn. akt VIII K 61/21,

uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej zawartego w punkcie I.4 tego wyroku rozstrzygnięcia o karze i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym

(M.K.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 maja 2021 r., sygn. akt VIII K 61/21, Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim:

- w punkcie V. oskarżonego D. S. uznał za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i za to:

1. za czyn opisany w punkcie czwartym aktu oskarżenia na podstawie art. 217 § 1 k.k. skazał go na karę 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności,
2. za czyn opisany w punkcie piątym aktu oskarżenia na podstawie art. 226 § 1 k.k. w zb. z art. 224 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go, zaś na podstawie art. 224 § 2 k.k. w zw. z art. 224 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 5 (pięciu) miesięcy pozbawienia wolności,
3. w punkcie VI - na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 85a k.k., art. 86 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego D. S. karę łączną 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności,
4. w punkcie VII - na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k., art. 70 § 1 k.k. wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił oskarżonemu D. S. na okres próby wynoszący 2 (dwa) lata,

- w punkcie VIII na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k. nałożył na oskarżonego D. S. obowiązek informowania sądu o przebiegu okresu próby,

- w punkcie IX - na podstawie art. 63 § 1 i 5 k.k. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu D. S. okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od dnia 21 września 2020 roku od godziny 3.30 do dnia 30 grudnia 2020 roku do godziny 14.59 przyjmując, iż jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu dniowi kary pozbawienia wolności.

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcia dotyczące drugiego oskarżonego (I. K.), dowodów rzeczowych oraz kosztów procesu.

Po rozpoznaniu apelacji wywiedzionych od powyższego orzeczenia przez oskarżonego I. K. oraz prokuratora, wyrokiem z dnia 27 stycznia 2022 r., sygn. akt VIII ka 820/21, Sąd Okręgowy w Białymstoku:

- w punkcie I - zaskarżony wyrok w stosunku do I. K. oraz wyrok w zaskarżonej części, a także na podstawie art. 440 k.p.k. w stosunku do D. S., zmienił między innymi w ten sposób, że:

- w punkcie I.1 - uchylił zawarte w punkcie VI rozstrzygnięcie o orzeczonej wobec D. S. karze łącznej;

- w punkcie I.3 - w miejsce wymierzonej wobec oskarżonego D. S. w punkcie V. tiret pierwsze kary, na mocy art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 34 § 1, 1a pkt 1), § 2 k.k. i art. 35 § 1 k.k. orzekł karę 2 (dwóch) miesięcy ograniczenia wolności polegającą na obowiązku wykonywania w tym czasie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 [trzydziestu] godzin w stosunku miesięcznym;
- w punkcie I.4 - z opisu czynu zarzuconego oskarżonemu D. S. w punkcie 5) wyeliminował sformułowanie wskazujące na stosowanie przez sprawcę przemocy i w miejsce wymierzonej w związku z tym wobec niego w punkcie V. tiret drugie kary, na mocy art. 224 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 37a § 1 k. k. w zw. z art. 34 § 1, 1a pkt 1), § 2 k.k. i art. 35 § 1 k.k. orzekł karę 10 (dziesięciu) miesięcy ograniczenia wolności polegającą na obowiązku wykonywania w tym czasie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 [trzydziestu] godzin w stosunku miesięcznym;
- w punkcie I.5 - na mocy art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 i 3 k.k. orzekł wobec D. S. karę łączną 11 (jedenastu) miesięcy ograniczenia wolności polegającą na obowiązku wykonywania w tym czasie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin w stosunku miesięcznym;
- w punkcie I.6 - na mocy art. 63 § 1 i 5 k.k. na poczet orzeczonej wobec oskarżonego D. S. kary łącznej ograniczenia wolności zaliczył okres jego rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od godz. 03³⁰ 21.09.2020 r. do 30.12.2020 r. godz. 14⁵⁹ przyjmując, że jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie równa się dwóm dniom kary ograniczenia wolności;
- w punkcie I.7 - zasądzoną od oskarżonego D. S. na rzecz Skarbu Państwa opłatę podwyższył do kwoty 180 [stu osiemdziesięciu] złotych.
- w punkcie II - w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Wyrok zawiera również rozstrzygnięcia dotyczące oskarżonego I. K. oraz dalsze rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego wyroku kasację wywiódł Prokurator Generalny, który zaskarżył to orzeczenie w odniesieniu do oskarżonego D. S. (na jego niekorzyść), w części dotyczącej orzeczenia o karze, podnosząc zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., art. 424 § 2 k.p.k. oraz art. 413 § 2 punkt 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., polegającego na zaniechaniu należytego rozpoznania apelacji prokuratora, wskutek czego doszło do wydania wyroku reformatoryjnego wobec D. S. z rażącym naruszeniem prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 37a § 1 k.k. poprzez wymierzenie na jego podstawie oskarżonemu, za popełnienie przestępstwa z art. 224 § 2 k.k. w zb. z art. 226 § 1

k.k. zagrożonego karą pozbawienia wolności do lat 3, wyłącznie kary 10 miesięcy ograniczenia wolności, podczas gdy wskazany przepis obliguje sąd do równoczesnego orzeczenia wobec oskarżonego środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku, gdzie jednocześnie, z rażącym naruszeniem art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 413 § 1 punkt 5 k.p.k. i 413 § 2 punkt 2 k.p.k. i art. 458 k.p.k., sąd odwoławczy utrzymał w mocy punkt VII i punkt VIII wyroku Sądu Rejonowego, zgodnie z którymi warunkowo zawieszono oskarżonemu wykonanie kary pozbawienia wolności i nałożono na niego obowiązek informowania Sądu o przebiegu okresu próby.

Podnosząc powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Białymstoku w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna jedynie w części. Prokurator Generalny ma bowiem rację wskazując, że sąd odwoławczy z rażącą obrazą art. 37a § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu D. S. karę ograniczenia wolności, bez jednoczesnego orzeczenia środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku. Przepis art. 37a § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym od 24 czerwca 2020 r., stanowi bowiem, że *jeżeli przestępstwo jest zagrożone tylko karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, a wymierzona za nie kara pozbawienia wolności nie byłaby surowsza od roku, sąd może zamiast tej kary orzec karę ograniczenia wolności nie niższą od 3 miesięcy albo grzywnę nie niższą od 100 stawek dziennych, jeżeli równocześnie orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek*. W przedmiotowej sprawie zaś oskarżonemu D. S. , za przestępstwo popełnione w dniu 21 września 2020 r., wyczerpujące znamiona art. 226 § 1 k.k. w zb. z art. 224 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., na podstawie art. 37a § 1 k. k. w zw. z art. 34 § 1, 1a pkt 1), § 2 k.k. i art. 35 § 1 k. k., orzeczono wyłącznie karę 10 (dziesięciu) miesięcy ograniczenia wolności polegającą na obowiązku wykonywania w tym czasie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 (trzydziestu) godzin w stosunku miesięcznym. Nie orzeczono natomiast wobec niego za to przestępstwo ani środka karnego, ani środka kompensacyjnego, ani przepadku. Bez wątpienia zatem w tym zakresie zaskarżony wyrok zapadł z rażącą obrazą art. 37a § 1 k.k., która mogła mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Prokurator Generalny nie ma natomiast racji, gdy wskazuje, iż sąd odwoławczy dopuścił się rażącego naruszenia prawa poprzez utrzymanie w mocy rozstrzygnięć zawartych w punktach VII i VIII wyroku sądu *meriti*. Należy bowiem przyjąć, że konsekwencją uchylenia przez sąd odwoławczy orzeczenia o wymierzeniu oskarżonemu kary łącznej, był jednoczesny i automatyczny „upadek” ściśle z tym orzeczeniem związanych rozstrzygnięć w

przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania tejże kary (punkt VII wyroku sądu *meriti*) oraz w przedmiocie obowiązku informowania sądu o przebiegu okresu próby (punkt VIII wyroku sądu *meriti*). Charakter rzeczonych rozstrzygnięć pozwala również z całą stanowczością stwierdzić, że odwołanie się do zaprezentowanego wyżej wniosku, nie wiąże się z niebezpieczeństwem omyłkowego (będącego konsekwencją niedostrzeżenia owego dorozumianego uchylecia) skierowania tych rozstrzygnięć do wykonania.

Kierując się powyższą argumentacją, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok jedynie w części dotyczącej zawartego w punkcie I.4 tego wyroku rozstrzygnięcia o karze i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Uchylenie powyższego rozstrzygnięcia skutkowało również automatycznym „upadkiem” zawartego w zaskarżonym wyroku orzeczenia o karze łącznej oraz związanych z nim rozstrzygnięć o zaliczeniu na poczet orzeczonej kary łącznej okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie oraz opłaty. Z tego też powodu Sąd Najwyższy nie zamieścił w wydanym wyroku odrębnych rozstrzygnięć w tym zakresie.

W postępowaniu ponownym, sąd odwoławczy prawidłowo stosując przepisy prawa materialnego i procesowego, wyda orzeczenie, które będzie spełniało standard sprawiedliwości materialnej i proceduralnej.

Mając na uwadze fakt, że o kosztach procesu sąd orzeka w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 626 § 1 k.p.k.), a takiego charakteru nie ma wyrok Sądu Najwyższego, na mocy którego organ ten uchylił zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania, w uzasadnianym wyroku nie zamieszczono rozstrzygnięcia w przedmiocie tychże kosztów, w tym kosztów nieopłaconej pomocy prawnej.

[SOP

]

[a]